

Subjekt „lidských práv“ / Lidská práva a jejich subjekt

Filosofie, které nejsou schopny myšlenkově uchopit „subjekt“ v novém smyslu (tedy jako non-objekt), nebo které dokonce subjekt výslovně popírají, nemohou dost dobře „lidská práva“ uznat, ale pokud je vůbec neodmítají, pak je svěřují sféře subjektivity a myšlenku lidských práv chápou jako ideologickou. My tedy budeme předpokládat, že každý pro lidský subjekt (pro každého člověka) platí, že je třeba respektovat jeho lidskou důstojnost, která zahrnuje také základní lidská práva. Protože subjekt je přímo ex definitione non-objekt, tj. není redukovatelný na objekt, na pouhý předmět (pouze předmětnou stránku), neboť nejen má také stránku ne-předmětnou (právě subjektivní – přísně odlišovat od „subjektivní“), ona platnost lidské důstojnosti a lidských práv není a nemůže být chápána jako složka nebo součást předmětné stránky člověka, tedy ani jako jeho nějaká daná výbava, jako něco, čeho se mu dostává „při narození“, co se mu „při-rodí“; a dále nejsou ničím, co by bylo nějak samočinně, automaticky spjata s jeho „vlastnostmi“, ať už tělesnými či duševními (ostatně tělo a duše náleží obojí nerozdílně k sobě, a u obojího tedy musíme respektovat obě zmíněné „stránky“, předmětnou i nepředmětnou – proto je třeba vzít na vědomí, že ani lidská důstojnost, ani lidská práva nejsou součástí ani složkou předmětné stránky člověka, tedy ani předmětné stránky jeho psychiky nebo „duše“). Velmi důležitý je právě v tomto případě časový aspekt celé situace: lidská důstojnost i základní lidská práva náleží do „budosti“ lidského jedince jako to, co sice ještě není „jsoucí“, ale co se má stát, uskutečnit, co už už nastává, co už čeká, aby se toho ten jedinec ujal a aby to aktivně začal uskutečňovat (a aby v tom pak pokračoval). Člověk jako subjekt totiž není redukovatelný na to, čím nebo kým „jest“, ale vždycky k němu náleží také a v jistém smyslu dokonce především to nebo ten, čím nebo kým se může stát, má stát a již již stává. Právě proto také ze strany ostatních lidí to, čím nebo kým jako subjekt (tedy nikoli pouhý objekt) „jest“, nemůže být dost dobře jen vzato na vědomí, registrováno, konstatováno, nýbrž musí to být uznáno, respektováno, a dokonce zčásti jako závazek a povinnost i těch druhých, rozhodně pak jako závazek uskutečňování zmínění důstojnosti a základních práv přinejmenším ničím nepřekážet – tj. onu „budost“ neohrožovat a „budoucnost“ neukrádat.

(Písek, 080323-4.)